KANSALLISGALLERIA ●

LAUSUNTO

26.10.2023
KG dnro 174/024/2023

Eduskunta
Sivistys- ja tiedejaosto

Asia: HE 41/2023 vp Hallituksen esitys eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2024

Sivistys- ja tiedejaosto on pyytänyt Kansallisgallerialta lausuntoa vuoden 2024 talousarvioesityksestä.

Kansallisgalleria on huolestunut kulttuurin rahoituksen tulevaisuudesta tilanteessa. Rahoitusta uhkaa merkittävät hallitusohjelmaan kirjatut säästötavoitteet. Niiden toteutuminen vaarantaisi monen museon ja muun kulttuuriorganisaation toiminnan jatkumisen sekä sen seurauksena kulttuuripalvelujen myönteisten yhteiskunnallisten vaikutusten toteutumisen.

Toiseksi Kansallisgalleria haluaa kiinnittää jaoston huomion kokoelmien digitaaliseen esittämiseen ja siihen liittyviin tekijänoikeusmaksuihin. Tekijänoikeusmaksut ovat tärkeitä taiteilijoille ja muille oikeudenhaltijoille, mutta samalla ne vaikeuttavat museoiden tehtävän toteuttamista digitaalisessa toimintaympäristössä. Tilanne on taidemuseoiden osalta merkittävästi heikentymässä vuonna 2024, kun Suomen Museoliiton ja Kuvaston välinen sopimus verkossa esitettävien teosten tekijänoikeuskorvauksista on päättymässä valtion rahoituksen loppumiseen. Tästä seuraa museoiden digitalisaation merkittävä taantuminen ja taideteoskokoelmien saavutettavuuden vähentyminen mm. Finna-palvelussa. Kansallisgallerian osalta sopimuksen päättyminen merkitsisi Valtion taideteostoimikunnan kokoelmien poistumista Finnasta ja muilta verkkoalustoilta.

Kansallisgallerian oman toiminnan rahoituksen osalta positiivista on, että v. 2024 talousarviossa esitetään toiminnan perusrahoitukseen 3,4 %:n indeksitarkistusta kansallisia kulttuurilaitoksia koskevan lain mukaisesti.

Kansallisgallerian taidehankintamäärärahojen (mom 29.80.72) osalta esityksessä on yhdistetty sekä Kansallisgallerian että Valtion taideteostoimikunnan (VTTK) määrärahat. Esityksessä palataan Kansallisgallerian kokoelman osalta entiseen (739 000 euron) tasoon. Sillä pystytään tekemään nykytaidehankintoja, mutta ei suomalaisia ja eurooppalaisia arvotaideostoja. Hankintamäärärahojen niukkuuden lisäksi Valtion taideteostoimikunnan kokoelman osalta haasteena on kokoelman ylläpitoon käytettävän rahoituksen vähyys, jota pahentaa se, että valtion kiinteistöistä palautuu vuosittain huomattava määrä teoksia Kansallisgallerian säilytystiloihin.

Lopuksi Kansallisgalleria kiinnittää jaoston erityisen huomion momentin 29.80.53 (toimitilojen tilakustannukset) kokonaismitoitukseen. Kansallisgalleria saa kyseiseltä momentilta avustukset museokiinteistöjen vuokriin Senaattikiinteistöille. Tälle momentille ei ole esityksessä huomioitu Senaatin sopimusten indeksitarkistuksia, jonka oletettu suuruus Kansallisgallerian osalta on useita satoja tuhansia euroja. Senaatin indeksitarkistuksen mukaisen rahoituksen lopullinen poisjääminen tarkoittaisi huomattavaa leikkausta varsinaiseen toimintaan. Kansallisgallerialla ei ole mahdollisuutta luopua tai vähentää nykyisiä museokäyttöön tarkoitettuja tilojaan. Indeksien käsittelyyn toimijoiden, Senaatin, vastuuministeriöiden, VM:n ja valtion talousarviokäsittelyn välillä tulisi löytää sellainen ratkaisu, ettei tämäntyyppistä teknistä mutta taloudelliselta vaikutukseltaan merkittävää asiaa tarvitsi nostaa esiin jokaisen talousarvioesityksen yhteydessä.

Helsingissä 26.10.2023

Kimmo Levä

Pääjohtaja, Kansallisgalleria